

Rudolf Steiner

A Michael impulzus és a Golgotai Misztérium

2 előadás

a GA 152-ből

- I. Stuttgart, 1913. május 18.
- II. Stuttgart 1913. május 20.

I.

(Stuttgart, 1913. május 18.)

Ma olyan dolgokról szeretnék beszélni, amelyek alapján jelenlegi kultúrkorszakunk jellegéből világossá válhat előttünk az antropológiai világnézet nagy missziója. Többször hangsúlyoztam és részletesen is beszéltem már róla, hogy az emberiség földi fejlődésének fontos szakaszánál állunk és gyakran hangsúlyoztam azt is, hogy bár a földi emberfejlődés felületes szemlélete folytán gyakran előfordult, hogy minden korszakot átmeneti korszaknak neveztek, mai korunkat, ha talán nem is éppen átmeneti kornak, de az emberiség egész fejlődése szempontjából jelentős korszaknak kell neveznünk.

Az első szempont, amire ma szeretném felhívni figyelmüket - s amiről már többször beszéltem - a következő: A földi fejlődés ma szükségszerűen megkívánja, hogy beleszövődjön az emberiség kultúréletébe az antropológia, melynek eredményei csak a szellemkutató iskolázott lelkével kutathatók ugyan, de minden emberi lélek számára megérthetők, feltéve hogy előítélet nélkül fogadja őket.

Persze itt rögtön jöhetne az ellenvetés, hogy: Kevés ember van, aki megfelelő tudattal rendelkezik ahhoz, hogy igaznak találja azt, amiről az antropológia beszél. Az emberek többsége mindazt, ami a szellemtudományból, a szellemkutatásból ered, fantáziálásnak, ábrándozásnak tekinti - vagy még rosszabbnak: a kárhozát 7 szektája egyikének.

Mi ennek az alapja? Azzal a ténnyel szemben, hogy jelenleg még igen sok ember nem tudja az antropológiát megérteni és számára az csak fantazmagóriának tűnik, fenntartható-e az az állítás, hogy bár ezt az igazságot kevesen értik meg, de az elfogulatlan emberi értelem számára feltétlenül megérthető?

Előző előadásomban kifejtettem, miképpen juthatunk érzékfeletti megismeréshez: úgy, hogy bizonyos lelki erőket megszabadítunk testi funkcióiktól; a gondolkodó, beszéd- és akaraterők szabaddá válhatnak, emancipálódhatnak a testiségtől úgy, hogy tisztán lelki- szellemi területen hatnak; ezek az erők aztán, melyek meditáció, koncentráció és kontempláció révén fejlődnek ki, behatolnak az érzékfeletti világokba. Minden olyan erő, mely képessé tesz a szellemi világokba való behatolásra, onnan ered, hogy az ember szabaddá tudja tenni lelkét mindattól, ami az embert testéhez köti. Azok a megismerő erők tehát, melyekkel az érzékfeletti világot kutathatjuk, testetlen erők.

De már a mindennapi életben is van egy lelki erő, melyben bizonyos mértékben benne rejlik az, amire a szellemi kutatás a többi lelki erőknél törekszik, és ez a **gondolkodóerő**, ahogy az a mindennapi, elfogulatlan, egészséges emberi értelemben megnyilatkozik. Ez a mindennapi gondolkodóerő ugyanis bizonyos feltételek mellett anélkül, hogy tovább fejlesztenék, már önmaga is, mint a testtől független erő jelenhet meg.

A gondolkodással a következőképpen állunk: A gondolkodás, mely mint erő minden lélekben meglehet, két arcú Janus fej. Vagy az agytól függ és csak azt a gondolatot tudatosítja, ami az agyban, az idegrendszerben tükröződik: akkor azt mondhatjuk, hogy inkább **passzív**, vagyis olyan gondolkodás, ami az agy eszközére akar támaszkodni. Vagy pedig bármiféle meditáció nélkül, pusztán belső indítékból, azáltal, hogy tudatossá válik előtte igazi mivolta, el akar szakadni az agy támaszától: ekkor inkább **aktív** a gondolkodás.

Ez annak a mindennapi, egészséges gondolkodásnak két oldala, mellyel minden lélek rendelkezhet. A gondolkodó képesség minden lélekben megvan, de kétféle módon használható. Az ember önmagában hozhat létre gondolatokat: ez esetben a gondolkodás aktivitásban van és készséggel befogadja a szellemkutatás minden állítását, még a legmerészebbeket is. Ha azonban a gondolkodás **nem akar megerősödni, nem akarja** saját aktivitását megérteni, akkor a gondolkodás eszközére, az agyra kell támaszkodnia s csak olyan gondolatokat hoz létre, melyek az agy eszközével foghatók fel. Ilyenkor az ember nem aktívan, hanem passzívan gondolkodik.

Nem a közvetlen jelenre, hanem a jövőre nézve minden egyéb felosztásnál helyesebb, ha az embereket aktív és passzív gondolkodókra osztjuk. Akik bizonyos mértékben már erőteljessé tették magukban az önálló, belülről jövő, szabad gondolkodást, akik aktívan tudnak gondolkodni, azokat ennek a gondolkodásnak a hajtóereje el fogja juttatni a szellemtudományi kutatáshoz. Azok, akik nem akarnak aktívan gondolkodni, hanem csak az agytól függően azt mondják: az antropozófiai kutatás fantáziálás; mert fogalmuk sincs mindarról, ami a szabad gondolkodással felfogható, hiszen ragaszkodnak az eszközhez. Azt mondhatjuk róluk, hogy nem akarnak önmagukban saját maguk gondolkodni, hanem csak engedik: hogy helyettük mások gondolkodjanak bennük.

Ebből a szempontból vizsgálva a dolgot, az antropozófiai világnézethez való csatlakozás, a vele szembeni magatartás ma alapjában véve a belső aktivitás, belső megerősödés vagy a belső kényelmesség, belső lustaság kérdése. Az a gondolkodás, amely tevékeny akar lenni, meg akar erősödni, megérti a szellemtudomány eredményeit; az a gondolkodás, amely az eszközre mint mankóra akar támaszkodni, amely a gondolatokat csak az agy tükörképeként akarja tudatosítani, az kényelmes, azt akarja, hogy csak gondolkozzanak benne; az ilyen gondolkodó kényelmességből el kell hogy utasítsa az antropozófiai kutatást.

Mindazok a filozófiák és irományok, amelyek világszerte megjelennek és látszólag tudományos és szellemes jelleget öltve azt állítják, hogy az antropozófiai kutatás eredményeit nem lehet megérteni, az emberi gondolkodás öntudatlan, de mélységes belső kényelemszereteten alapulnak, mely gondolkodás nem akar aktívvá válni, hanem passzív akar maradni. Az antropozófiai világnézethez való csatlakozás egyáltalán nem kényelmes dolog.

Alapjában véve ez az igazság ebben a kérdésben. És ha eljutnak olyan összejövetelekre, melyek ma már nem materialistának, hanem esetleg monistának nevezik magukat és kirohanásokat hallanak a szellemtudomány "fantazmagóriái" ellen, annak valami más az alapja, mint amiről az ilyen összejöveteleken szó van. Az az alapja, hogy képtelenek eljutni az aktív gondolkodáshoz s minthogy ők maguk nem akarják az ehhez szükséges erőfeszítést megtenni, arra törekednek, hogy a kényelmes passzív gondolkodást tegyék meg az emberi kutatás legfőbb mértékévé.

A lelki erők kényelmessége már a mindennapi életben is olyasmihhez vezet, amit gyakran megfigyelhetünk. Ha valaki meg akar hallgatni egy előadást és túlságosan kényelmes ahhoz, hogy az elmondottakat kövesse, az egyszer csak elalszik és átalussza azt, amit tulajdonképpen meg akart tudni (vagy talán nem is akart megtudni). Az emberi fejlődés egyik szükséges impulzusának az átalvása fog bekövetkezni mindazoknál, akik nem tudják rászárni magukat az aktív gondolkodásra a jelenben, vagy a legközelebbi jövőben. Átalusznak egy rendkívül fontos dolgot. Mert ha egyik vagy másik ember nem is akar róla tudni, amögött, ami érzékelhető világunkban lejátszódik, érzékfeletti lények erői és érzékfeletti folyamatok vannak. Azért, mert az emberiség egy része át akarja aludni azt, ami történik, ezek az érzékfeletti folyamatok nem fognak kevésbé megtörténni. Fontos folyamat játszódik le jelenlegi korszakunkban! Minden érzékelhető folyamat az érzékfeletti folyamatok külső megnyilvánulása: ha átvágjuk azt a hálót, amit korunk fejlődésének érzékelhető folyamatai fonnak körénk, eljutunk a fátyol mögött lévő érzékfeletti folyamatokhoz. S hogy ezeket az éppen jelenlegi korunk számára fontos érzékfeletti folyamatokat jellemezzem, szeretném Önöket emlékeztetni arra, hogy a világmindenségben minden élet egy egyre fokozódó fejlődésen alapul.

Ha az ember fejlődési útját követjük, első csiráit a régi Szaturnusz idejében találjuk; új elem szövi át a régi Nap-korszakban, még tovább fejlődik a régi Hold-korszakban s a negyedik elemmel, az én-nel gazdagodik a Föld-korszakban. Tudjuk azt is, hogy lelki erői a Jupiter-korszakban úgy fognak alakulni, hogy az ember akkor már az angyali hierarchia lényeihez válik hasonlóvá.

Ahogy az ember halad fejlődésében egyre feljebb, ugyanúgy emelkednek az egyes hierarchiák lényei is alacsonyabb fokról magasabb fokra. Nem csak az emberi hierarchia van alávetve egy ilyen fokozódó fejlődésnek, hanem az ember felett álló hierarchiák is.

Nézzük a hierarchiák közül azt, amelyik két fokkal áll az ember felett: az archangeli, vagyis arkangyalok hierarchiáját. Említettem már, hogy az értelmes emberek ma általában nem veszik rossz néven, ha nagy általánosságban szellemről beszélünk; ha azonban osztályokról, rendekről, egyedekről beszélünk, mint ahogy azt a növényeknél, állatoknál és a természettudomány egyéb területein tesszük, azt a mai kultúremler már nagyon rossz néven veszi. Pedig így kell tennünk, ha a szellemi világgal, mint konkrétummal akarunk foglalkozni.

Ha kezükbe veszik Krisztiániában tartott előadássorozatomat a néptörzsek fejlődéséről (Die mission einzelner Volksseelen) láthatják, hogy a néptörzsek fejlődése az **arkangyal** hierarchiával függ össze. Az egymást követő korszakok az **őserők**, az archék vagy személyiség szellemeinek hatása alatt állnak.

Ha az arkangyalok sorából a legfontosabbakat vesszük, olyan neveket találunk, melyekkel egyébként is találkozunk, melyeket éppúgy használhatunk, mint más neveket: Rafael, Gábiel, Michael, stb.

Ilyen nevekkal jelölhetjük ezeket a lényeket, hiszen nem a név a lényeges. Megnevezzük őket, mint ahogy más dolgokat is megnevezünk. Ez bizonyos szerepet játszik abban, amivel mint az érzékfeletti fejlődés tényeivel találkozunk. Viszont ettől az érzékfeletti fejlődéstől függ a mi érzékelhető fejlődésünk.

Tudományosan is egészen jól meg lehet különböztetni az arkangyal hierarchia egyes lényeit. Nem absztraktul, azzal, hogy pusztán nevekhez kapcsoljuk őket, hanem látjuk, hogy más lény irányította pl. az első keresztény századokban az érzékelhető világ legfontosabb külső kultúrimpulzusait a Föld bizonyos részén, mint amelyik a vezető népek főbb kultúrimpulzusait mondjuk a XII-XIII. században irányította, és ismét másik irányítja jelenlegi kulturális fejlődésünket.

Maradjunk egyelőre saját kulturális fejlődésünkénél. Élesen meg kell különböztetnünk annak a kornak a jellegét, mely a XV-XVI. században kezdődött, melynek fő jellegzetessége az újfajta természettudomány fellendülése, s mely a természettudományokat arra a magas fokra emelte, amelyen a XIX. században megjelennek, s amit nem csodálhatunk eléggé.

Ha szemügyre vesszük az egész emberiség természettudományos munkálkodásának ezeket az évszázadait, azt kell mondanunk, hogy bizonyos népek vittek benne a vezető szerepet, melyeket az érzékfeletti világból az arkangyal hierarchia egy meghatározott lénye irányított és ez a lény egész határozottan különbözik attól a lénytől, aki most kezdődő szellemi kultúrkorszakunkat vezeti az érzékfeletti világból. Ha az arkangyal hierarchia ezen vezető lényének nyugaton használatossá vált neveket akarunk adni, azt mondhatjuk: Krisztus óta különböző lények vezették a kultúra fejlődését. Anélkül, hogy részletesebben kitérnék rájuk, éppen csak felsorolom az arkangyal hierarchia néhány lényének nevét, mint ahogy megnevezzük azokat az embereket, akik fizikai síkon vesznek részt valamiben. Azok az arkangyalok, akik a kultúra fejlődését irányították: Oriphiel, Anael, Zachariel, Raphael, Samael, Gábiel, Michael.

Gábiel volt a vezető szelleme annak a kultúrperiódusnak, mely éppen most zárult le a szellemi világ számára, a XIX. század utolsó harmadával. Egyre inkább ki fog tűnni, hogy a XIX. század utolsó harmadában egy új korszak kezdődik, amelyben egészen más impulzusok áramlanak az érzékfeletti világból az érzékelhető világba. Míg az elmúlt korszakban az emberi lelkek ahhoz voltak kötve, amit az érzékek meg tudnak látni, az értelem fel tud fogni, az eljövendő kor embereinek, akik a fejlődés

előrehaladását nem akarják átaludni, arra kell majd figyelniük, miként hatol egyre több érzékfeletti bölcsesség és megismerés az érzékfeletti világokból a földi, érzékelhető fejlődésbe.

Kívülről nézve úgy jellemezhetnénk ezt, hogy a most lezárult fejlődési korban az érzékfeletti lényeknek az volt a dolguk, hogy az érzékfeletti világból leáramló erőket lehetőleg a földi, fizikai testbe irányítsák és ezek az erők ne áradjanak a lelkekbe.

Mostantól kezdve ezeket az erőket úgy fogják irányítani az érzékfeletti világból, hogy lehetőleg sok áradjon belőlük az emberi lélekbe, úgy hogy az meg tudja szerezni az imaginatív, inspirációs és intuitív tudást. Míg az elmúlt korban teljességgel hiányoztak az **inspirált lények és a szellemi megismerés, az elkövetkező kor valóban eleven** kultúrimpulzusai telítve lesznek inspirált és intuitív jelleggel.

Ötven évvel ezelőtt lehetetlen lett volna az embereknek azt elmondani, amit a világfejlődés szükséges menete folytán ma Önöknek elmondhatok, mert akkor még lehetetlen lett volna ezeket a dolgokat közvetlenül a szellemi világokból lehozni. Csak most nyílt meg a kapu. És amint az elmúlt korszak az értelmi fejlődés számára volt a legkedvezőbb, a következő az inspiráció és intuíció fejlődésének fog kedvezni.

Szorosan követi egymást két korszak: az egyik, amelyik elfordult minden inspirációtól és a másik, amelyikben bár hatalmas erők fognak küzdeni minden lehető eszközzel mindennemű inspiráció ellen, mégis meglesz benne a lehetőség az inspiráció felvételére és hangadóvá tételére az emberi lélekben.

S ha mélyebben nézünk a dologba, felfedezzük, hogy azok az érzékfeletti erők, amik nem áramlottak be közvetlenül az emberi lelkekbe az elmúlt korban, mégsem voltak tétlenek. Bár a külső fiziológia nem tudja konstatálni, mégis igaz, hogy Gábiel idejében is munkálkodott az érzékfeletti világ az érzékelhető világon. Ez a munka az ember fizikai testében hatott; az előagyban ebben a korban finom struktúrák keletkeztek, amik lassankint a szaporodási szisztémába is beleplántálódtak, úgyhogy az emberek nagy része olyan aggyal születik, melynél az előagy más, finomabb struktúrájú, mint amilyen korábban, még a XII- XIII. században is volt.

Annak a kornak, melyben az emberek értelmükkel a fizikai-érzékelhető világ felé fordultak és az inspirációtól el voltak zárva, az volt a feladata, hogy az érzékfeletti világ impulzusai a testiségbe áradjanak és az agyban ezeket a finom struktúrákat képezzék ki.

Ez a struktúra mindinkább meglesz azoknál, akik képesnek érzik magukat arra, hogy felfejlődjenek az **aktív gondolkodáshoz** és a szellemtudomány megértéséhez. És akkor, a mi korunkban, melynek tulajdonképpen még csak kezdetén állunk, az érzékfeletti erők nem arra használnak el, hogy struktúrákat alakítsanak ki az agyban, hanem, hogy közvetlenül a lélekbe áradjanak s ott imagináció és inspiráció útján hassanak.

Ez **Michael** serege.

A két arkangyal abban különbözik egymástól, hogy az, aki közvetlenül a mi korunk előtt vezette az embereket, az agy kiépítésén dolgozott; annak pedig, aki most dolgozik az emberiségen, az a feladata, hogy beleárassza az emberi lélekbe a szellemi bölcsesség iránti fogékonyságot. Így határoljuk el egymástól az arkangyal hierarchia egyes lényeit.

Ezen a két példán igyekeztem a két magasrendű lény konkrét tulajdonságait, jellemvonásait bemutatni. Nem elégedhetünk meg csupán a nevekkal, mert ahogy semmit sem tudunk egy emberről, ha csak azt tudjuk, hogy "Müller"-nek hívják, nem sokat tudunk Gábielről sem, ha csak a nevét tudjuk. De akkor már tudunk valamit egy emberről, ha elmondhatjuk róla, hogy részvétteljes ember, ezt meg ezt cselekedte. Ugyanígy áll a dolog, ha az egyik érzékfeletti lényről elmondhatjuk, hogy olyan erőket áraszt az ember fizikai testébe, melyek az emberi átöröklési erőkhöz bizonyos struktúrákat tudnak beépíteni - egy másik lényről pedig azt mondjuk, hogy része van az intuitív igazságra való ösztönzésben. Nem annyira a szellemi kutatókért, magukért a beavatottakért dolgozik Michael, mint inkább azokért, akik a szellemi kutatást meg akarják érteni, akik át akarnak térni az aktív gondolkodásra, ha majd ezek az erők egyre jobban felgyülemlekednek az emberiségben az elkövetkező évszázadokban.

Ez az átmenet még más vonatkozásban is fontos. Azáltal, ami most történt, egyre inkább oda fejlődik az emberiség, hogy szervezete révén valóban képes lesz jövő inkarnációiban visszatekinteni előző inkarnációira. De ezt a képességet az emberiségnek magának kell megszereznie.

Nem emlékezhet az ember arra, amire soha sem gondolt. Ha este úgy vetjük le a kezelnőket és úgy rakjuk le a gombokat, hogy nem gondolunk oda, akkor másnap reggel nem találjuk őket, mert nem gondoltunk rá, amikor letettük. Ha gondoltunk rá, hogy magunkba vessük a lerakott gombok környezetének képét, másnap reggel egyenesen arra a helyre megyünk, ahova azokat elhelyeztük.

Amint ez a mindennapi élet emlékezésére érvényes, ugyanúgy kell értelmezni az egymást követő földi életek nagy horizontjára is. Először lelkünk legbenső mivoltára kell emlékeznünk, arra, ami valóban a lélek lényegévé válik; ehhez azonban előbb meg kell ismernünk lelki életünket. Ezt csak okkult iskolázással érhetjük el. Ha a korábbi inkarnációban nem fáradoztunk azon, hogy gondolatot alkossunk lelkünk lényegéről, akkor arra nem is emlékezhetünk vissza. Szervezetileg a visszaemlékezésre lesznek az emberek beállítva, de szervezetüknek ezt a beállítottságát eleinte betegségként fogják érezni, mint idegességet, mint egy rettenetes állapotot. Mert szervezetük a visszaemlékezésre lesz beállítva, de semmi sem lesz, amire emlékezhetnének. Ha az embernek olyan benyomásai vannak, amiket nem tud felhasználni, olyan szervei vannak, amiket nem tud használni, megbetegszik.

Annak nézünk elébe, hogy az emberiség az **emlékezésre** lesz szervezve, de csak azok tudnak majd emlékezni, akiknek lesz mire

emlékezniük, akik okkult iskolázás révén felismerték, hogy az emberi lélek sajátos mivoltában a szellemi világ tagja. Minden életben, amelyik olyan élet után következik, melyben felismertük a lélek szellemi mivoltát, bekövetkezik a visszaemlékezés az előző földi életekre.

Így hát jelentős fordulópontonál állunk. A szellemtudomány megértése alapján véve nem egyéb, mint hogy érzékeljük ezt a fordulópontot korunkban.

Az arkangyalok hierarchiájához tartozó lények nem mind egyformák, nem egyenrangúak. Ha az arkangyalok hierarchiájáról beszélünk, elmondhatjuk, hogy úgy váltják egymást, ahogy ismertettem. Rangban az első, mintegy a legfőbb köztük Michael, aki most korunkban veszi át az uralmat. Egy az arkangyalok sorából, de mondhatnánk, a leghaladottabb. Van fejlődés és a fejlődés minden lényre vonatkozik. A lények emelkedő fejlődésben vannak és mi abban az időszakban élünk, amikor Michael, a legfőbb arkangyal természete átalakul arché természetté. Fokozatosan vezető lényvé alakul, korszellemmé, az egész emberiség vezető lényévé.

Az a jelentős, az a rendkívül fontos korunkban, hogy megértsük, hogy az, ami az összes előző korokban még nem volt meg, nem volt meg az egész emberiség számára, most már az egész emberiség java lehet, sőt kell hogy legyen. Ami eddig az egyes népeknél lépett fel - a szellemi elmélyülés - az most az egész emberiség számára elérhető lesz.

Ha rámutattunk arra, ami az érzékelhető világ mögött történik, rámutathatunk arra is, ami az érzékelt világában játszódik le mint az imént vázoltaknak, vagyis annak lenyomata, hogy az érzékelhető világ mögött egy arkangyal magasabbra emelkedése játszódik le.

Az ember eddig is **személyiség** lehetett; a jövőben is személyiség lesz, de **más módon**, mint ahogy a mi korunkig volt. Az ember bizonyos mértékben mindig részt vett a szellemi világok tevékenységében, legalább is részt vehetett benne lelki élete révén; de személyi jegye, személyi színezete, mellyel az ember ebben az érzékelhető világban élt benne, nem felülről lefelé jött, hanem **alulról felfelé**: Lucifertől. Lucifer hozta létre a személyiséget. Ezért az ember személyiségével **nem juthat be** az érzékfeletti világba, személyiségét nem viheti be a szellemi világba, személyiségét ki kell oltania, különben tisztátalanná teszi a szellemi világot.

A jövőben az lesz az ember feladata, hogy személyiségére a **felülről** jövő inspirációt engedje hatni, hogy felvehesse azt, ami a szellemi világból áramlik felé. A személyiség attól kapja majd jellegét, amit a szellemi megismerésből magába tud fogadni; a személyiség egészen megváltozik. Eddig inkább azáltal volt az ember személyiség, ami elszakította a szellemi világtól, ami a testiségéből eredt; a jövőben azáltal kell személyiséggé lennie, amit a szellemi világból magába fel tud venni, magában fel tud dolgozni.

A múltban vérük, temperamentumuk határozta meg a személyiségeket és a szellemi világból személytelen elemek sugároztak

ezekbe a személyiségekbe. A temperamentum és vér révén egyre kevésbé lehetünk már személyiségek. A jövőben az a jelleg tesz majd valakit személyiséggé, amit a szellemi világ dolgaiban való részvétel útján nyer. Ezt a Michael- impulzus fogja eredményezni, mely az emberi lélekbe a szellemi élet megértését árasztja. A kimondottan személyiség-jelleggel rendelkező emberek azáltal szerzik majd meg ezt a személyiség-jelleget, hogy a szellemi világ megértése folytán ez vagy az fog bennük kifejezésre jutni. A Nagy Sándorok, Cézárok és Napóleonok kora lejárt. Feltétlenül áradt beléjük is érzékfeletti elem, de a kiemelkedő személyi színezetet az adta nekik, amit alulról kaptak. A Nagy Sándorokat, Cézárokat, Napóleonokat olyan személyiségek fogják felváltani, akiket az az egyéni mód tesz azzá, ahogy a szellemi világot az érzékelhető világba hozzák: olyan emberek, akik a **lélekből eredő** személyiséget hozzák be az emberiségbe. A jövőben az emberi tettek ereje a beléjük áramló szellemi hatás erejéből adódik majd.

A fent elmondottak mind hozzátartoznak ahhoz, ami jelentőssé teszi az átmenetet egyik korból a másikba. Ami a jelenlegi átmeneti korunk leglényegesebb jellemvonása az, hogy Gábriel korszakát Michael korszaka váltja fel.

Egészséges emberi értelemmel is megérthetjük a ma elmondottakat, ha eléggé előítélet-mentesek vagyunk ahhoz, hogy a világba nézve meglássuk, mennyire megvan még egymás mellett a két lehetőség egészen a XII. század utolsó harmadáig bezárólag.

Az első lehetőség, hogy a természettudományból kiindulva építsük fel világnézetünket. Ez ma már elavult, kissé antik, nem felel meg a kor jellegének. Az emberek még megteszik, mert továbbviszik a régit. Korunk szellemének az felel meg, hogy világnézetünket a szellemi világ inspirációiból és azok megértéséből kiindulva építsük fel. Ezt, mint érzelmet, mint érzést fel kell vennünk lelkünkbe, akkor megtudjuk, mit jelent az antropozófiai világnézet az egyes lelkek számára, megérezzük, mit jelent a fejlődés az emberiség számára. Valami jelentőségteljesnek lehetünk résztvevői.

S most emlékeztetem Önöket valamire, amit beleszőttem az itt legutóbb tartott előadásaimba Buddha megváltozott funkciójáról. (Okkulté Untersuchungen über das Leben zwischen Tód und neuer Geburt.) Ez az a pont, melyen legközelebbi elmélkedésünk a maihoz fog kapcsolódni.

Egy kérdéssel zárulhatnak mai elmélkedéseink, olyan kérdéssel, mely minden lélekben felmerülhet, és ami a ma tárgyalt fontos dolgoktól még fontosabbakhoz fog elvezetni.

Ha bekövetkezett Michael felemelkedése, ha a nyugati kultúra vezető szellemévé vált, ki lép az Ő helyébe? A helyet be kell tölteni. Mindenki úgy kell vélekedjen, hogy akkor egy angyalnak is feljebb kellett emelkednie, elő kellett lépnie, be kellett jutnia az arkangyalok sorába. Ki ez?

Ezzel a kérdéssel fejezem be fejtegetéseimet, hogy még fontosabb dolgokról való elmélkedéshez vezessen el bennünket, melyre legközelebb fog sor kerülni.

Ma azt akartam lelkük elé tárni, hogy milyen fontos átmenetet élünk át: a lelki összeszedettség ma már képessé tehet az inspirált igazság megértésére, mert így akarják az emberiség mögött álló, az emberiség fejlődését irányító világhatalmak.

Ennek az érzékelhető világban megmutatkozó jele az, hogy a személyiség más jelleget ölt: míg a múltban a vér és a temperamentum adta a személyiség színezetét, az új korszak személyiség-alakításában a **szellemi megértés eleme** játssza a vezető szerepet. Ez lesz a legfontosabb tényezője.

Fontos, hogy ezt megértsük - még fontosabb, hogy véghez is vigyük.

II.

(Stuttgart 1913. május 20.)

Megpróbáltuk némileg megvilágítani korunknak a világ törvényszerűségeiből folyó jellegét, mert nem szabad figyelmetlenül elmennünk korunk jellegzetessége mellett. Ha egy kor szellemi erőiről, szellemi impulzusairól beszélünk, akkor ezek ugyanazok az erők, ugyanazok az impulzusok, melyek mindegyikünk lelkében hatnak. Nem tudunk lelkünkkel mit kezdeni, ha nem tudjuk, milyen álláspontra helyezkedjünk korunk ezen erőivel és impulzusaival szemben, melyek egyúttal saját lelkünk erői és impulzusai is.

Bármivel is magyarázzák Önök külön-külön, hogy miért hisznek a szellemtudomány ilyen vagy olyan tanításában, feltétlenül igaz az, hogy azoknak a lelkében, akik őszintén és becsületesen közelednek a szellemtudományhoz, él egy érzés, egy hajtóerő - esetleg öntudatlanul - amely korunk valódi, igazi szellemi impulzusaiból ered.

Az előző alkalommal megpróbáltam Önök elé tárni, hogy jelenleg olyan korban élünk, amit **Michael-korszaknak** nevezhetünk. A szellemi dolgok megértése egyre több és több lélek számára válik lehetővé. Míg az utóbbi évszázadok folyamán főleg a külső természettudomány, a fizikai, kémiai, fiziológiai törvények megértése vált lehetségessé, tehát mindannak megértése, ami a külső térre és időre vonatkozik, míg a Gabriel-korszakban a természettudomány diadalmas eredményei iránt ébredt fel a lelkekben a megértés és a lelket a világ természettudományos megértésére tette hajlamossá, most olyan kor felé haladunk, amelyben éppen ennyire lehetséges lesz a szellemi dolgok megértése.

Az emberiség fejlődésében tulajdonképpen még soha sem különbözött egymástól ennyire két egymást követő kor, mint az, ami éppen most fejeződött be és amelyik következik. És azok a lelkek, akik a szellemiség felé hajlanak, távolabb fognak állni, mint valaha azoktól, akik még ragaszkodnak ahhoz, amit az előző századok hoztak. Nemsokára eljön az az idő, amikor azok, akik a materialista monizmus talaján állnak, a legnagyobb mértékben korszerűtlenek lesznek azokkal a lelkekkel szemben, akik vágyakozva keresik az érzékfeletti világok megértését. Mert az előző évszázad utolsó harmada óta egy szellemi áradat indult meg a magasabb világokból a mi világunkba és ezért elérhetővé vált az emberi és a világfejlődés szellemi vezetésének megérése.

Közel két évezreddel ezelőtt történt az az esemény, ami mint Golgotai Misztérium mindnyájunk előtt ismeretes, amiről itt is gyakran beszéltünk és amit mint az emberiség fejlődésének súlypontját, különböző oldalakról megvilágítottunk. Ezek során tisztázódhatott, hogy ennek az eseménynek a megértése lehetséges minden felekezeti szempont érintése nélkül, tisztán a szellemtudomány alapján, úgy hogy megértést várhatunk a jelenkor minden felekezetétől. Annak okairól is részletesen beszéltünk, hogy miért nem akarják egyesek a Krisztus-eseményt az emberiségfejlődés nagy súlypontjának elfogadni. De azon is el kell

gondolkoznunk, amiről tegnap beszéltem (Raphael und seine mission im Lichte der Wissenschaft vom Geiste). Előfordulhat, hogy valaki előítéletből semmit sem akar tudni arról, ami időszámításunk elején egy kis országban lejátszódott, hiszen tehetséges, hogy valaki nem akar törődni azzal, amit mi Golgotai Misztériumnak nevezünk. Rendben van, hajlandók vagyunk még azt is elfogadni, hogy egy léleknek az volna a természetes, hogy még a történelem folyamából is törölni kell azt, ami a Golgotán történt. Fogadjuk ezt el feltételesen. Ha ez a lélek az emberiség fejlődését vizsgálná, ő is találna valamit, ami ezt a kort különösen jellemzi. A Golgotai Misztérium előtti korban az emberi lélek a külvilág felé forduló külsőséges beállítottságról áttér a saját benső élete felé forduló beállítottságra, teljesen eltekintve a Golgotai Misztériumtól. A Golgotai Misztérium időpontjában megy végbe az emberiségnél a nagy átmenet a külső környezetben való életről a bensőségesé válásba. S ezt mindenki érezheti, ha el is tekint a Golgotai Misztériumtól.

Az emberiség abban az időpontban fordulópontra állt. Egyáltalán nem szükséges a Golgotai Misztériumról beszélni, ha a többi eseményt vesszük, azok is megmutatják, hogy előtte az emberiség külsőségesen élt, utána pedig bensőséges életet kezdenek élni azok az emberek, akiket áthatott a kor impulzusa, a kor Génusza.

De ha ilyesmi történik, az mindig úgy történik, hogy először előkészítik. Nem akarom azt a triviális kifejezést használni, hogy a természetben és a történelemben nincs ugrás. (Ez a kifejezés csak bizonyos határokon belül jogos, mert pl. a virágot is előkészítik már a zöld levelek és nem ugrásszerű fejlődés-e mégis?) Így előkészítették azt is, ami mint fordulópont jelentkezik a Golgotai Misztérium idején.

És nem csak akkor találunk rá egy Golgotai Misztériumot előkészítő szellemre, ha elmélyedünk az ó-héber kor tanításaiban és szemléletében - bár itt mindenestre a saját szellemüket találjuk - hanem a Föld más részein is találunk ilyen előkészítő szellemet.

A héber nép szelleménél az volt a helyzet, hogy egészen más behatásokat mutat, mint a korábbiak voltak. A Golgotai Misztérium előtti hatodik században egészen másfajta világnézet alakul ki, egy egészen új korszak ahhoz képest, ami a héber nép szellemi életében azelőtt mutatkozott. Világosan bontakozik ez ki az élesen figyelő tekintet előtt. S bár itt másképpen mutatkozik, mert a héber népnek egészen más a jellege, mégis ugyanaz a szellem, csak másképpen jut kifejezésre: az a szellem, aki a görög filozófiában, sőt még a görög költészetben is uralkodik a Golgotai Misztériumot megelőző utolsó évszázadokban. Mindenütt ezt találjuk. Csak komolyan meg kell vizsgálni az olyan szellemeket, mint Plató, Arisztotelész, sőt, Szókratész, hogy lássuk: ezt a fordulópontra mindenütt előkészítették.

Azokat az eseményeket, amik a Földön történnek, az érzékfeletti világból irányítják és vezetik. Mielőtt a fizikai földi életben az a fordulópontra beállt volna, amit **golgotai eseménynek** nevezünk, a fejlődés korábbi vezetői egy követet küldtek - akkor még Jahve követét - hogy ezt a

behatást irányítsa. Az a szellem volt, aki a Golgotai Misztériumot közvetlenül megelőző kultúrkorszakot előkészítette, ugyanaz a szellem, aki a most kezdődő kultúrkorszak vezetője, az a szellem, akit **Michaelnek** neveztünk. Ahogy a **mi korszakunk** jellegét Michael adja meg, ugyanúgy adta meg a jellegét annak az egész kultúrának, amely a Golgotai Misztériumot előkészítette. Csakhogy az a hatalom, aki akkor küldte Michaelt, Jahve vagy Jehova volt.

Abban az időben nem úgy volt, mint most, amikor ha valaki szellemi dolgokról beszél, oly könnyen jön az ellenvetés: Sokat beszélsz népszellemről, korszellemről és egyéb szellemi tényekről, de keveset beszélsz Istenről. Az emberek nem veszik észre, hogy miért nem beszélünk Istenről: mert nincs olyan emberi fogalom, ami valóban át tudná fogni, mi az, amiben benne élünk, tevékenykedünk és létezünk. Itt is vannak olyan vélemények, melyeknek egy része igen érdekes. Mikor nemrég az egyik városban nyilvános előadást tartottam és amint az szokássá vált, kérdésekkel fordultak hozzám, valaki egy nagyon okos kérdést tett fel. Azt kérdezte: "Ma egy tárgyat - mint ahogy ez logikus is - azáltal ismerünk meg, hogy mint objektumot szemléljük, azáltal, hogy szemben állunk vele, s ha egy olyan tárgyról, ami bennünk van mint pl. a szemgolyónk, nem nyerhetünk objektív képet, mert nem szemlélhetjük, hogy állunk némely misztikus állításával, hogy Istentől el kell távolodni, hogy szemlélteni tudjuk?" Némely misztikus valóban azt állította, hogy Istentől el kell távolodni, hogy szemben állhassunk vele. A kérdés okos volt, de csak azt válaszolhatjuk rá, hogy: "Eltávolodhatsz Istentől amennyire csak akarsz, mégis benne maradsz Istenben, nem tudsz Istenből kilépni." Némely logika nagyon logikus, de mégis rövid a logikája.

Azokban az időkből, amikor az emberek még közelebb álltak a szellemisséghez, még bennük élt a tiszteletérzés az isteni iránt, amiben benne élünk, tevékenykedünk és létezünk, amit nem kell mindig néven nevezni, ezért hogy nevét ki ne mondják, az ó-héber korban azt a kifejezést használták, hogy: "Jahve **ábrázata**". Az ábrázata az embernek az, amit kifele fordít, ami által megnyilvánul; nem az egész ember; az arcvonásokról ismerjük meg az ember belső tulajdonságait, de azért nem állítjuk, hogy az egész emberről van szó, ha az arcáról beszélünk.

Ezért abban az időben Michaelt "Jahve ábrázatának" nevezték; szívesebben nevezték meg a helyettesét, aki által Jahve, mint az emberek felé fordított ábrázatával, megnyilatkozott. Bizalmas körökben is sokkal szívesebben nevezték meg a helyettesét, mint hogy Jahvéról magáról beszéljenek. Michaelt abban az időben a kor szellemi uralkodójának tekintették, Jahve követének, annak a hierarchiának, akiből kisugárzott abban a korban a Golgotai Misztérium megértéséhez vezető impulzus.

Időközben az arkangyalok sorából más lények vették át az emberiség szellemi fejlődésének vezetését. De az a lény, akinek kezében a vezetés akkor volt, mikor a Golgotai Misztériumot kellett előkészíteni, ugyanaz a lény, aki most ismét az érzékfeletti élet árját **küldi** az érzékelhető világba. Michael-korszak volt akkor és Michael-korszak az, ami éppen most

kezdődik. De óriási **különbség van** az **akkori** Michael-korszak és aközött, ami most kezdődik.

Túl messze vezetne, ha jellemezni akarnám, hogy mennyire tudták megérteni a Golgotai Misztériumot az akkori Michael-korszaktól a mi korunkig eltelt időszak alatt. Voltak mélyen bensőséges lelkek, akik többé-kevésbé felfokozott hitük révén kapcsolatba tudtak jutni a Golgotai Misztériummal és annak hordozójával, voltak mélyen vallásos emberek a Golgotai Misztérium és a mi korunk közti időkben. De a Golgotai Misztérium olyan, hogy bár **reális tényként** áll az újabb kor kiinduló pontján, az emberi lélek mégsem állíthatja magáról minden további nélkül, hogy teljes mértékben át tudja tekinteni, teljes mértékben megérti. Egyre újabb és újabb korok jönnek majd, amelyek az emberi lelkeket egyre inkább el fogják mélyíteni és amelyek egyre jobban meg fogják érteni, hogy mi történt a Golgotai Misztériumban. Maga az esemény ott áll, mint fordulópont az emberiség fejlődésében; az esemény megértése egyre inkább növekedni és érni fog a Föld szellemi fejlődése során.

Nem írhatjuk ezt be elég mélyen lelkünkbe. Vegyük szemügyre egy bizonyos metafizikai absztrakció formájában azt, ami akkor tulajdonképpen történt. Már többféle szempontból jellemeztük, most válasszunk egy absztraktabb szempontot, ami azonban, ha hatni engedjük, mély érzést tud lelkünkben kiváltani.

Ha a mindennapi világszemlélet vagy a mindennapi tudomány tanulmányozza a körülöttünk lévő dolgokat, az ember megismeri - a mindennapi gondolkodás és mindennapi tudomány révén - az ásvány-, növény-, állat- és embervilág létének törvényeit. Ezek a törvények mind egy ideálban csúcsosodnak ki: az élet megértésében. De az életet magát itt a Földön nem értik meg. Csak az okkultizmus adhatja az élet megértését, a külső tudomány sohasem láthatja át az életet. A legnaivabb fantáziálás volna azt hinni, hogy úgy, ahogy a fizikai és kémiai törvényeket át tudják tekinteni, egyszer majd az élet törvényeit is áttekinthetik. Ez marad az ideál, de elérhetetlen. A fizikai szinten lehetetlenség az élet megértéséhez eljutni. Az élet megismerését fenn kell tartani az érzékfeletti megismerés számára.

Amilyen lehetetlen az életnek érzékekkel való megismerése, éppolyan lehetetlen a halál érzékfeletti megismerése. A szellemi világban megvannak az iszonyatos elhagyatottság tudatállapotai, megvan az időleges álomba merülés, de halál nincs a magasabb világokban. A halál lehetetlen a magasabb világokban.

Mindazok a lények, akiket mint a magasabb hierarchiák lényeit ismertünk meg, azáltal tűnnek ki, hogy nem ismerik a halált, nem mennek át a halálon. Mint a biblia helyesen mondja, ahogy az angyalok a születés titka, az emberré válás elől eltakarták arcukat, ugyanúgy el kell nekik és a többi magasabb lénynek takarnia arcát a halál elől. Mert a halál olyan esemény, ami csak az érzékelhető világ számára lehetséges, az érzékfeletti számára nem.

A magasabb világok lényei között csak egy volt, akinek át kellett menni - úgy is mondhatjuk, **át akart** menni - a halálon: ez **Krisztus**. Ehhez le kellett, hogy szálljon a Földre.

Ahhoz, hogy a magasabb világok egyik lényé képes legyen megtenni azt, ami szükséges volt a földi fejlődéshez, Krisztusnak le kellett szállnia egy olyan világból, ahol nincs halál, egy olyan világba, ahol van halál.

Az ilyen képzeteket, ha egyelőre absztraktak is, érzéssé, érzelemmé kell átváltoztatnunk. Annak teljes megértése, amit ma absztrakt módon jellemeztem, az emberiség fejlődésének egyik tárgya lesz. Tisztelettel, alázattal és gyöngédséggel közeledjünk ma a Golgotai Misztériumhoz.

Mi történt tulajdonképpen? Már sokszor jellemeztük. Krisztus leszállt az érzékfeletti világokból abba a világba, amelyben azóta él; egyelőre mint rejtett erő, de a mi századunktól kezdve meg fog nyilvánulni; leszállt abból a világból, ahol nincs halál, a halál világába és egyesült a Földdel; kozmikus erőből földi erővé vált. Átment a halálon, hogy a földi léten belül újjáéledjen, hogy benne legyen a földi világban. És az emberiség igyekezett Őt megérteni az évszázadok folyamán egyik-másik lélek révén, akit betöltött ez az impulzus. De minél inkább közeledett a fejlődés a most befejeződött Gábriel korszakhoz, annál inkább csökkent a megértés. És ma éppen azok, akiknek meg kellene Őt érteniük, nagyon rosszul állnak megértés dolgában: a materializmus ma nem csak az anyagi tudományban érvényesül, hanem ennek folytán a teológiában is. Csökkent az igazi megértés a Krisztus-impulzus iránt. A materializmus megragadta a lelkeket és mélyen befészkelődött a lelkekbe. A materializmus sok tekintetben alapimpulzusa lett a legutóbbi, a most elmúlt korszaknak. Igen sok lélek halt meg úgy, hogy materialista lelkülettel ment át a halál kapuján. Ilyen nagymértékben materialista lelkülettel átmenni a halál kapuján, mint ez a múlt korszakban történt, a korábbi korokban semmiképpen sem volt lehetséges.

Ezek a lelkek aztán haláluk és újjászületésük között úgy éltek a szellemi világban, hogy egyáltalán nem tudtak semmit sem arról a világról, amelyben éltek, itt egy lény lépett eléjük: Őt látták meg ebben a világban. Meg kellett hogy lássák, mert ez a lény egyesült a földi léttel, ha egyelőre láthatatlanul működik is az érzékelhető földi világban. S a halál kapuján materialista lelkülettel átmenni lelkek erőfeszítéseinek sikerült - nem mondhatjuk másképp - elűzni Krisztust a szellemi világból. Krisztusnak át kellett élnie a Golgotai Misztérium megújulását, ha nem is ugyanolyan mértékben, mint az előző volt. Mikor átmenni a halálon, most kitalálták a szellemi világban való létéből. És ezáltal teljesedett be rajta a szellemi világ örök törvénye: ami a magasabb szellemi világban eltűnik, az újra feltámad az alacsonyabb világban.

Ha a XX. században lehetséges az, hogy a lelkek felfejlődjenek a Golgotai Misztérium megértéséhez, akkor ez ennek az eseménynek a következménye: hogy Krisztust a materialista lelkek összeesküvése folytán kiűzték a szellemi világokból, áthelyezték az érzékelhető világba az emberi világba, úgyhogy ebben az érzékelhető világban is kezdetét veheti Krisztus

új megértése. Ezért Krisztus is még szorosabban kapcsolódott egybe mindazzal, ami a Földön az emberek sorsa. És ahogy a régiiek felnézhettek Jahvéra vagy Jehovára és tudhatták, hogy O volt az, aki előre küldte Michaelt, hogy készítse elő azt, ami át kellett hogy vezessen a Jahve-korból a Krisztus-korba, ahogy korábban Jahve volt, aki Michaelt küldte, most **Krisztus** az, aki nekünk **Michaelt** elküldi.

Ez az az új. az a nagy dolog, amit érzéssé kell átváltoztatnunk. Ahogy régen Jahve- Michaelről, a kor vezetőjéről beszélhattünk, most Krisztus-Michaelről beszélhetünk.

Michael magasabb fokra emelkedett, népszellemből korszellemmé vált azáltal, hogy Jahve követéből Krisztus követe lett.

S ezért a Krisztus-impulzus helyes megértéséről beszélünk korunkban, ha a Michael- **impulzus helyes megértéséről beszélünk.**

Az absztrakt megértés számára a nevek a fontosak, mindig csak a nevek és azt hiszi, nyer valamit vele, ha azt kérdezi: "miféle lény Michael?" és tudni akarja "hogyan ebből és ebből a hierarchiából származik, arkangyal-lény" s az arkangyaloknak ilyen vagy olyan tulajdonságai vannak. Azután ezeket definálják és azt hiszik, most már tudják, hogy mi is egy ilyen lény.

Azzal nincs elintézve a dolog, hogy Michaelről beszélünk; éppen ha az emberi fejlődést meg akarjuk érteni, **Michaelt** is **fejlődésében** kell megértenünk: hogy ugyanaz a lény, aki vezető szerepet játszott a Golgotai Misztérium előkészítésében és most elvezet a Golgotai Misztérium megértéséhez. Akkor azonban népszellem volt, most pedig korszellem; akkor Jahve követe volt, most Krisztus követe. És valóban **Krisztusról** beszélünk, ha Michaelről és küldetéséről beszélünk és tudjuk, hogy az a Michael, aki hajdan a Jahve misszió hordozója volt, most a Krisztus misszió hordozója.

Követtük Michael útját, egy olyan szellemét, aki felemelkedett; aki hogy az emberiség számára új impulzust közvetítsen, arkangyali rangból arché rangra emelkedett vagy emelkedik.

Helyét egy másik lény tölti be, aki utána jön. Többször beszéltem itt arról a fejlődésről, amin Buddha ment át. Azok a "kisfiús" kifogások, amiket ellenünk felhoznak, arcátlanok odáig merészkednek, hogy a világban ható Krisztus-impulzusról való felfogásunkat is támadják, mintha valaha is egyoldalúak lettünk volna a Krisztus-impulzus bemutatásánál. Mindig az egész fejlődést tekintjük és mindazt jellemezzük, ami a különböző impulzusok révén a fejlődést lehetővé teszi és mindegyiknek megadjuk azt, ami megilleti. (Utalás a Theosophical Society "Kelet Csillaga" nevű csoportjára, hogy rátukmálják a Nyugatra Krishnamurtit, egy indiai kisfiút, mint Krisztus hordozót.) Gyakran hangsúlyoztuk, hogy számunkra igazság az, hogy az a Bodhisattva, aki Gautama Buddhaként született, teljesen Buddhává vált. Követtük fejlődését addig az időpontig, amíg megkapta misszióját a Marson. Erről itt már beszéltünk.

Míg az ember a Földön van, bármilyen magasra emelkedjen is, mindig beszélhetünk vele kapcsolatban arról a lényről, aki inkarnációról inkarnációra vezet. Az emberek individuális vezetése az angeloí, az angyalok feladata. Ha az ember Bodhisattvából Buddhává válik, mondhatjuk, hogy angyala felszabadul. Az ilyen angyalok aztán missziójuk teljesítése után felemelkednek az arkangyalok közé.

Így tudjuk megragadni az arkangyal felemelkedését arché lényé és egy angyal-lény felemelkedését arkangyal-lénnyé, ha valóban értünk hozzá, hogy egyre mélyebben tekintsünk bele abba, ami érzékelhető fejlődésünk mögött mint érzékfeletti fejlődés áll.

Mindazt, amit Önöknek annak a világnak szellemi hátteréről elmondtam, amelyikben benne élünk és amelyikbe antropozófként akarunk belehelyezkedni, nem azért mondtam el, hogy lelkük csak elméleti módon foglalkozzék ezekkel a dolgokkal, hanem azért, hogy lelkük azt, ami itt szavakkal és fogalmakkal került kifejezésre, érzésekké és érzelmekké változtassa. A mi korunkban antropozófként lenni azt jelenti, hogy tudjuk, milyen az az érzékfeletti világ, ami az emberi fejlődés érzékelhető világának alapját képezi és érezzük, hogy a szellemi világban élünk, mint ahogy a fizikai ember érzi, hogy benne él a légkörben. Benne érezni magunkat a szellemi világban! Nem érezheti benne magát az ember, ha pusztán csak azt hangsúlyozza, hogy: szellem és szellem és szellem van bennünk!

Mint ahogy a földi légkört is felhőképződések, nedvesség és egyéb jelenségek alapján konkrétan kell megítélni, ugyanúgy a szellemi világot is - melybe elalváskor minden éjjel belemerülünk - konkrétumokban kell megéreznünk. Meg kell éreznünk, fel kell ismernünk, hogy ott, abban a szellemi világban van az élő háttere annak, ami a Krisztus által Michaelre ruházott küldetés folytán jelenleg történik; s hogy ezt a küldetést ugyanaz az arkangyal hierarchiából való szellem kapta, akit egykor a Jahve-impulzus használt fel a Golgotai Misztérium előkészítésére.

Ez az, ami fizikai, érzékelhető fejlődésünk mögött lejátszódik. S ha benne érezzük magunkat abban, ami a szellemi világban történik, mint ahogy benne érezzük magunkat fizikailag a légkörben, amit be- és kilélegzünk, akkor a jelenlegi korunknak megfelelő, konkrét értelemben vett tudatunk van a szellemi világról.

Próbálják meg az okkultizmus ilyen eredményeit, mint amiket most Önök elé tártam, egész lelküket betöltő érzéssé változtatni; próbáljanak meg róla egy érzéssel telített fogalmat nyerni, és elgondolkozni rajta, mit jelent az éppen ma, a mi korunkban, hogy úgy élünk benne abban, ami körülöttünk szellemileg történik, hogy tudunk róla. Így élünk benne abban, ahova lelkünk minden este elalváskor elszáll és ahonnan ébredéskor minden reggel visszatérünk; próbálják meg lelküket felemelni ebbe a konkrét világba, amit gyakran teljesen absztrakt módon **isteni gondviselésnek** neveznek: ez van benne korunk jellegében. Próbálják meg azt, amit az ember az elmúlt korszakban, mint a világon átáradó gondviselést csak határozatlanul érezhetett, most, mint egyes lényeket,

megismerni, átérezni. Állítsák mint képet lelkük elé, hogy: az elmúlt korszaknak a természettudományt kellett feltalálnia. Akkor - ha az emberi lélek helyesen használta fel őket - a természeti törvények jók voltak arra, hogy belőlük építsék fel a külső világnézetet. De nincs abszolút jó vagy rossz ebben a maja jellegű külső világban. Rosszá, gonosszá válnának a természeti törvények, ha továbbra is a világnézet felépítésére használnák őket a mi korunkban, amikor a szellemi élet áramlik be az érzékelhető világba. Mindez nem arra vonatkozik, amit az elmúlt korok tettek, hanem arra, ami úgy akar maradni, mint ahogy az elmúlt korokban volt, ami nem akar az **új kinyilatkoztatás** szolgálatába állni.

Michael az elmúlt korban nem evvel a sárkánnyal vívott meg, mert akkor ez a sárkány, amiről most szó van, még nem volt sárkány. Akkor lesz belőle sárkány, ha csak természettudományos fogalmakból és eszmékből építik fel a következő kor világnézetét. S ami így fel akar ágaskodni ellenünk, az is benne van a képben: ha helyesen látjuk, ez az a sárkány, amit le kell győznie Michaelnek, kinek kora a mi éveinkben kezdődik.

Igen fontos imagináció: **Michael, amint legyőzi a sárkányt.** Felfogni az érzékelhető világba áradó szellemi életet: ez mától kezdve Michael-szolgálat. Neki szolgálunk, ha legyőzzük a sárkányt, amely olyan eszmékké akarja kinőni magát, amik az elmúlt korban a materializmust hozták és bele akarnak nőni a jövőbe. Ezt legyőzni azt jelenti, hogy Michael szolgálatában állani. Ez Michael győzelme a sárkány felett.

Ez ismét a régi kép, aminek a korábbi időkben más volt a jelentése, de most meg kell hogy kapja a mai kórnak szóló helyes jelentését. Megtudhatjuk feladatunkat ebből a képből, hogy "Michael legyőzi a sárkányt" ha megérezzük, hogy mint az új kor emberének, miben kell részt vennünk.

Próbáljuk meg ezt a képet imaginációnká tenni, próbáljuk meg korunkat megérteni azáltal, hogy tudjuk: **konkrétan benne** élünk **abban a szellemi vezetésben, amely** korunk szellemi vezetése, s ami minden emberi lélek szellemi vezetése lehet, minden olyan emberi léleké, aki őszintén és becsületesen keresi a fejlődést, a szellemi élet egyre magasabb fokúra való felemelkedést.